

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym 22 stycznia 2018 roku (data złożenia pisma w placówce pocztowej) L. S. domagała się zasądzenia od A. A., członka zarządu spółki (...) sp. z o.o. w S., kwoty 81522,70 zł, w tym: 80134,50 zł z odsetkami ustawowymi od kwot i za okres wskazany w pozwie tytułem należności głównej zasądzonej na rzecz powódki od ww spółki, 1316,20 zł tytułem kosztów procesu zasądzonych od tejże oraz 72 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności przeciwko spółce. Nadto wniesiono o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Jako podstawę prawną żądania wskazano art. 299§1 ksh. W piśmie uzupełniającym braki formalne pozwu wskazano, że kwota 1316,20 zł stanowi różnicę pomiędzy całą kwotą kosztów zasądzoną od spółki (7624 zł), a kwotą wyegzekwowaną (6307,80 zł)

(pozew k. 4- 9, pełnomocnictwo, pismo uzupełniające braki k. 28)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut nieudowodnienia bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce oraz okoliczność faktycznego niereprezentowania spółki począwszy od maja 2014 roku do chwili obecnej.

(odpowiedź na pozew k. 35, 36, pełnomocnictwo k. 54)

Na rozprawie poprzedzającej jej zamknięcie w dniu 23 listopada 2018 roku strony pozostały przy powyższych stanowiskach; pełnomocnik powódki w osobie aplikanta radcowskiego złożył zestawienie kosztów.

(protokół rozprawy z 23 listopada 2018 roku k. 87 i 89)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z 1 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie sygn. akt IX GC 1109/14 zasądził od (...) sp. z o.o. w S. na rzecz L. S. kwotę 80134,50 zł z odsetkami ustawowymi od poszczególnych kwot i za okresy wskazane w wyroku, a także kwotę 7624 zł tytułem kosztów procesu. W dniu 28 grudnia wyrokowi nadana została klauzula wykonalności oraz zasądzono koszty postępowania w tym przedmiocie w kwocie 72 zł.

(wyrok wraz z klauzulą wykonalności i kosztami postępowania klauzulowego k. 14- 17)

Postanowieniem z 4 sierpnia 2017 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Chodzieży K. O. umorzył postępowanie egzekucyjne oparte o powyższy tytuł wykonawczy, z uwagi na stwierdzenie bezskuteczności egzekucji i zwrócił tytuł wierzycielowi.

(postanowienie i karta rozliczeniowa k. 18- 20)

Należności dotyczyły usług wykonanych przez powódkę w okresie od października 2013 roku do marca 2014 roku.

(przesłuchanie powódki zapis rozprawy z 24.08.2018 r od 00:28:51 k. 81)

Termin płatności za usługi wynosił 30 albo 60 dni od dnia wykonania usługi.

(zeznania świadka P. A. zapis rozprawy z 23.11.2018 r od 00:11.18 k. 88)

Zarząd spółki (...) sp. z o.o. w S. był i jest jednoosobowy, a od lutego 2014 roku do chwili zamknięcia rozprawy członkiem zarządu (prezesem) jest pozwana.

(odpis z KRS k. 13, niesporne)

Od maja 2014 roku do 6 grudnia 2014 roku, tj. do dnia urodzenia syna, pozwana przebywała na zwolnieniu lekarskim, następnie przebywała na urlopie macierzyńskim, a po jego wykorzystaniu przebywa na urlopie wychowawczym począwszy od 5 grudnia 2015 roku.

(zwolnienia lekarskie k. 43 odw- 47, zaświadczenie o urodzeniu dziecka k. 43, wnioski o udzielenie urlopu wychowawczego k. 40, zeznania świadka P. A. zapis rozprawy z 23.11.2018 r od 00:05:19 k. 88, przesłuchanie pozwanej zapis rozprawy z 24.08.2018 r od 00:34:05 k. 81)

W okresie nieobecności pozwana udzieliła prokury swojemu mężowi P. A., podpisywała bilanse spółki, sprawozdania finansowe, a także dokumenty, których nie mógł podpisać prokurent np. z uwagi na nieobecność.

(zeznania świadka J. R. zapis rozprawy z 24.08.2018 od 00:11:09 k. 81, zeznania świadka P. A. zapis rozprawy z 23.11.2018 od 00:08:27 k. 88, przesłuchanie pozwanej zapis protokołu rozprawy z 24.08.2018 r od 00:34:05 k. 81)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne w przeważającej części. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowi art. 299§1 ksh. Nie wdając się- w nieistotne w przypadku tej sprawy- rozważania dotyczące charakteru odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy wskazać, że obowiązkiem powoda było udowodnienie bezskuteczności egzekucji z majątku spółki, gdyż ta okoliczność została zakwestionowana przez pozwaną (k. 35 odw, odpowiedź na pozew). Przyjmuje się, że skoro przepis art. 299§1 ksh nie reguluje w jaki sposób należy wykazać tę okoliczność, dopuszczalne są wszelkie środki dowodowe, przy czym złożenie postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji oraz wykazanie, że obejmowała ona cały majątek spółki jest dowodem pożądanym i wykazującym tę okoliczność. Powód złożył takie postanowienie (k. 18), przy czym wynika z niego, że egzekucję skierowano do ruchomości, wynagrodzenia, wierzytelności i kont bankowych; nieruchomości pozwana spółka nie ma, co wskazał świadek P. A. (zapis rozprawy z 23.11.2018 od 00:21:28 k. 88). Drugą z okoliczności, jaką ma obowiązek wykazać powód występujący z żądaniem opartym o art. 299§1 ksh jest istnienie niezaspokojonego zobowiązania spółki. Z uwagi na to, że pozwana nie zakwestionowała tej okoliczności, podlegała ona uznaniu za przyznaną (art. 230 kpc), jakkolwiek powódka jeszcze przed doręczeniem odpisu pozwu i podniesieniem w zakresie tej okoliczności zarzuty przez pozwaną, złożyła wraz z pozwem wyrok obejmujący kwotę 80.134,50 zł oraz koszty procesu, a nadto złożono kopię postanowienia o przyznaniu kosztów postępowania klauzulowego w kwocie 72 zł, a zatem wykazano istnienie zobowiązania powódki. Z kolei pozwany w procesie opartym o art. 299§1 ksh może podnieść zaistnienie co najmniej jednej z okoliczności egzoneracyjnych wymienionych w jego §2 (obowiązek wykazania obciąża pozwanego). Pierwszą z nich jest brak podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (gdyż spółka nie była niewypłacalna, a zatem brak byłoby podstaw do uwzględnienia takiego wniosku i ogłoszenia upadłości), bądź podstaw- w okresie, w jakim należało złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości- do wydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu (dotyczy to okresu od 1 stycznia 2016 roku, gdyż do 31 grudnia 2015 roku z uwagi na brak instytucji postępowań restrukturyzacyjnych w rachubę wchodził brak podstaw do wszczęcia postępowania układowego). Drugą taką okolicznością jest brak winy członka zarządu w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości bądź w niewydaniu postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu (niewszczęciu postępowaniu układowego). Wreszcie trzecią brak szkody wierzyciela. Pozwana podnosiła w zakresie przesłanek zwalniających ją z odpowiedzialności wyłącznie okoliczność w postaci braku winy, nie podnosząc, nawet na płaszczyźnie twierdzeń żadnej z pozostałych okoliczności egzoneracyjnych. Pozwana wskazywała, że jedynie od lutego do maja 2014 roku faktycznie wykonywała obowiązki prezesa spółki, natomiast od maja 2014 roku do chwili obecnej nie zajmuje się sprawami spółki z uwagi na usprawiedliwioną nieobecność (co opisano w stanie faktycznym). Rozważania należy rozpocząć od tego, iż członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ma obowiązek pieczy nad całością spraw spółki oraz dochowania należytej staranności uwzględniającej zawodowy charakter jego działalności (art. 293§2 ksh). Wobec tego winien dążyć takowej, by nie dopuścić do powstania zobowiązań spółki, których nie będzie ona mogła zrealizować, a jeżeli już dojdzie do takiej sytuacji, podjąć wszelkie działania minimalizujące straty wierzycieli. W wyroku z dnia

15 maja 2014 roku sygn. akt II CSK 446/13, opubl. L., Sąd Najwyższy wskazał, że tylko taka sytuacja faktyczna, która rzeczywiście i obiektywnie uniemożliwia członkowi zarządu uczestniczenie w czynnościach zarządu, może uzasadniać wniosek o istnieniu okoliczności uwalniających go od odpowiedzialności w świetle art. 299§1 i 2 ksh. Pozwana nie udowodniła wystąpienia takich okoliczności po jej stronie. Należy zauważyć, że pozwana nie zajmuje się sprawami spółki przez okres przekraczający 4,5 roku. O ile można by jeszcze dostrzegać przeszkodę w zajmowaniu się sprawami spółki w okresie do 6 grudnia 2014 roku, a więc w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim z uwagi na ciężę, to okres późniejszy, przebywania na urlopie macierzyńskim a następnie urlopie wychowawczym okolicznościami wyłączającymi winę już być nie mogą, gdyż nie wiążą się stanowią one przeszkody same przez się do podejmowania czynności w spółce. Co więcej, jak wynika z ustaleń faktycznych, przez cały okres nieobecności pozwanej dokonywała ona jednak pewnych czynności, których podjęcie przez nią było konieczne i chodzi tu nie tylko o okres po wykorzystaniu zwolnienia lekarskiego (podpisywanie bilansów i sprawozdań rocznych), ale także o okres, kiedy była na zwolnieniu lekarskim (udzielenie pełnomocnictwa 23 września 2014 roku, podpisywanie bilansu i sprawozdania rocznego, wreszcie udzielenie prokury). Czynności tych nie sposób sprowadzać- co zdaje się stara czynić strona pozwana- do złożenia podpisu, skoro poprzez złożenie podpisu na dokumencie podpisujący staje się jego wystawcą, a więc ponosi skutki prawne jego wytworzenia. Mamy zatem do czynienia nie wyłącznie ze złożeniem podpisu, ale z dokonaniem czynności prawnej. Nie jest natomiast dopuszczalne takie ujęcie winy w świetle art. 299 ksh, które pozwałoby na wybiórcze traktowanie zachowań (działań oraz zaniechań) członka zarządu. Albo członek zarządu nie mógł obiektywnie w danym czasie działać, albo skoro przynajmniej pewnego rodzaju czynności podejmował, tzn. że w takim zakresie miał możliwość działania. W ocenie Sądu czynności, jakich dokonywała pozwana począwszy od maja 2014 roku nie są innego rodzaju, niż czynności jakich mogła by dokonać a należących do kategorii wskazanej w art. 299§2 ksh. Należy także- w tej części rozważań, mając na uwadze ustalony stan faktyczny- wskazać na postanowienie z 7 listopada 2014 roku w sprawie sygn. akt IV CZ 79/14, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że fakt przebywania przez członka zarządu spółki (w pewnym okresie) na zwolnieniu lekarskim nie zwalnia go od osobistej odpowiedzialności za zobowiązania zarządzenie przez niego spółki, skoro stała się ona niewypłacalna w czasie, w którym należało podjąć odpowiednie działania zaradcze służące ochronie wierzycieli spółki, a także na orzeczenia, z których wynika, że odpowiedzialność z art. 299§1 ksh dotyczy wszystkich osób, które pełniły funkcje członka zarządu począwszy od momentu powstania zobowiązania (przykładowo wyrok Sądu Najwyższego w sprawie sygn. akt III CZP 143/07 z dnia 28 lutego 2008 roku) oraz orzeczenia, z których wynika, że obejmuje także zobowiązania powstałe po wystąpieniu podstaw do ogłoszenia upadłości, a także iż do odpowiedzialności można pociągnąć także tych członków zarządu, których powołano po wystąpieniu podstawy ogłoszenia upadłości (uchwała Sądu Najwyższego z 25 listopada 2003 roku w sprawie sygn. akt III CZP 75/03). Omówienia wymagają także dwie dalsze kwestie. Po pierwsze jak się przyjmuje, podział czynności czy ich zlecenie innej osobie nie zwalnia członka zarządu z odpowiedzialności z art. 299§1 ksh (a zatem udzielenie prokury i prowadzenie spraw przez prokurenta P. A. nie ma znaczenia z punktu widzenia podstaw odpowiedzialności pozwanej), gdyż odpowiedzialność z tego przepisu obejmuje wyłącznie członków zarządu, a wynika ona, jak już wskazano z obowiązku pieczy nad majątkiem spółki przy dołożeniu staranności mierzonej zawodowym charakterem działalności. Po drugie, co już wcześniej podniesiono, stan nieobecności pozwanej trwa już ponad 4,5 roku, co więcej zarząd jest jednoosobowy, co wykluczałoby odpowiedzialność za zobowiązania spółki innego/ innych członków zarządu. Zatem zaniechanie pozwanej, gdyby jej niedziałanie w kierunku zainicjowania postępowania upadłościowego czy restrukturyzacyjnego (wcześniej układowego) uznać za niezawinione, oznaczałoby unicestwienie instytucji z art. 299 ksh.

Z powyższych przyczyn Sąd uwzględnił powództwo w przeważającej części, tj. z wyjątkiem żądania w zakresie odsetek co do części okresu, za jaki były dochodzone. Sąd zasądził bowiem odsetki od kwoty 81522,70 zł dopiero od dnia następnego po doręczeniu odpisu pozwu (co nastąpiło 28 marca 2018 roku- k. 31), a nie od kwot i dat określonych w pozwie (które stanowiły powielenie treści wyroku sąsządzącego na rzecz powódki od spółki (...) powyższą kwotę z odsetkami od dat wymagalności poszczególnych sum), ponieważ termin spełnienia świadczenia przez osobę odpowiadającą na podstawie art. 299§1 ksh nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, a zatem zgodnie z art. 455 kc winno być ono spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Do pozwu dołączono wezwanie do zapłaty, przy czym po pierwsze obejmowało ono wyłącznie kwotę 74441,94 zł i nie obejmowało odsetek (k. 21), a więc dotyczyło sumy niższej niż objęta pozwem i bez odsetek, zaś po wtóre powódka nie wykazała, iż wezwanie

to zostało doręczone i w jakiej dacie. Zatem dopiero doręczenie odpisu pozwu należało traktować jako wezwanie do wykonania. W pozostałym zakresie żądanie odsetek zostało wobec tego oddalone.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 98§1 kpc, obciążając pozwaną w całości kosztami poniesionymi przez powódkę. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie w stawce minimalnej 5400 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł i opłata sądowa od pozwu 4077 zł. Sąd ustalił koszty według norm przepisanych, nie opierając się o złożone na ostatniej rozprawie- przez pełnomocnika powódki w osobie aplikanta radcowskiego- zestawienie kosztów (art. 109§1 kpc). Zestawienie kosztów jest dokumentem prywatnym, a nie pismem procesowym, zatem nie wchodziło w rachubę uzupełnienie braku tego pisma (art. 130§1 kpc) poprzez złożenie pełnomocnictwa udzielonego dla aplikanta radcowskiego uprawniającego do podpisywania lub sporządzania pism procesowych (art. 35¹ ust. 4 ustawy z 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych). Z art. 35¹ ust. 1 cyt. ustawy wynika, że aplikant radcowski ma prawo zastępowania radcy prawnego przed sądami, natomiast nie wynika z niego uprawnienie do sporządzania i składania dokumentu, jakim jest zestawienie kosztów (zestawienie kosztów nie może być złożone ustnie). Wreszcie za brakiem uprawnienia do złożenia zestawienia przez aplikanta radcowskiego przemawiają przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nadające wyłącznie radcom prawnym (a nie także aplikantom) uprawnienie do poświadczania za zgodność z oryginałem pełnomocnictw oraz innych dokumentów (art. 89§1 i 129§2 kpc).